

**NEPOGODE NE
POZNAJU GRANICE**

UVOD

Broj prirodnih nepogoda u svijetu višestruko je povećan tokom posljednjih decenija, čineći ih najvećom preprekom održivog razvoja. Sa porastom broja nepogoda raste i visina sredstava neophodnih za sanaciju posljedica, a nažalost, raste i broj posljedica koje se ne mogu sanirati ili ublažiti.

Prirodne i druge vrste nepogoda, koje ugrožavaju i odnose ljudske živote, ugrožavaju životnu sredinu i uzrokuju znatnu materijalnu štetu, mogu se desiti bilo gdje i bilo kada, često iznenada i bez prethodnog upozorenja. U takvim situacijama ljudi se lako uspaniče, jer ne znaju šta bi trebalo učiniti.

Iako nikada ne možemo biti potpuno bezbjedni, ipak možemo učiniti mnogo da umanjimo posljedice nepogoda, prije svega ako smo dobro informisani i upoznati sa preventivnim mjerama, kao i pripremljeni da adekvatno odreagujemo. Lokalne zajednice i pojedinci, kao i njihova pripremljenost, su od velikog značaja kada je u pitanju sprečavanje prirodnih nepogoda i ublažavanje njihovih posljedica.

Zbog toga svako mora preuzeti dio odgovornosti i raditi na sopstvenoj pripremljenosti za adekvatno reagovanje.

POPLAVE

Poplave su jedna od najčešćih prirodnih nepogoda, koje uzrokuju znatnu materijalnu štetu, ugrožavaju bezbjednost i zdravlje ljudi i životinja, životnu sredinu i kulturno-istorijsko nasljeđe.

Poplave mogu biti lokalnih razmjera – ukoliko pogađaju naselja ili manje zajednice, ili velikih razmjera ukoliko pogađaju čitave slivove rijeka i ugrožavaju više opština ili čitavi region. One se najčešće ne mogu spriječiti, ali postoje određene aktivnosti koje čovjek može preduzeti, a koje će preduprijediti ili umanjiti posljedice prouzrokovane ovom prirodnom nepogodom.

Poplave se mogu dogoditi svuda. Čak i vrlo mali potoci, rječice, kanali za odvod ili kišni kanali, koji djeluju bezopasno, mogu izazvati poplave velikih razmjera.

Ponekad, naročito kod bujičnih vodotokova, nivo vode za veoma kratko vrijeme poraste i nekoliko puta u odnosu na uobičajeni, poprimajući rušilački karakter i predstavljajući veliku opasnost po ljude, materijalna dobra, životnu sredinu i kulturno nasljeđe.

Cilj ove brošure jeste da vas upozna sa uzrocima nastanka poplava, opasnostima koje nam od njih prijete, ali i načinima pravilnog ponašanja, sprečavanja i smanjivanja štetnih posljedica po živote i zdravlje ljudi, životnu sredinu, kulturno-istorijsko nasljeđe, privredne aktivnosti i infrastrukturu.

UZROCI NASTANKA POPLAVA

Uzroci nastanka poplava mogu biti različiti:

- ekstremne padavine;
- izlivanje rijeka, potoka, kanala, jezera...;
- naglo otapanje snijega i leda;
- riječni ili morski talasi;
- nadolaženje podzemnih voda;
- vraćanje otpadnih voda u kanalizaciju;
- oštećenja objekata koji zaustavljaju vodu (brane i ustave);
- ljudski faktor (odlaganje otpada u korita rijeka i sl).

VAŽNO:
Bez obzira da li živite u oblastima sa niskim rizikom od poplava, zapamtite da se one mogu desiti svuda, iznenada i bez najave!

PREVENTIVNE MJERE

Da li ste vi i vaša porodica pripremljeni za ovu prirodnu nepogodu? Šta treba uraditi prije nastanka poplava?

- Upoznajte se sa istorijom dešavanja poplava u vašem kraju. Ako su se u prošlosti dešavale poplave, vjerovatno je da će ih biti i u budućnosti;
- Osmislite svoj plan kako biste zaštitili sebe, svoju porodicu i imovinu u slučaju poplave, uključujući aktivnosti prije, za vrijeme i nakon poplave;
- Pripremite najosnovnije rezerve konzervisane hrane, flaširane vode, lijekova, odjeće i obuće; posebno osigurajte lične dokumente;

- Ukoliko živite nizvodno od brane, informišite se koji je znak za opasnost, koliko bi vam vremena trebalo da se evakuišete na sigurno i koja je sigurnosna granica za sklanjanje usljed rušenja brane;

- Saznajte puteve evakuacije i bezbjedna mjesta za evakuaciju;

- Sve članove porodice upoznajte sa brojevima za hitne intervencije (112, 122, 123 i 124);
- Tokom perioda kada nema poplava ponašajte se odgovorno, ne bacajte otpad u rijeke, potoke i kanale. Ukoliko otpad primijetite u koritima i kanalima, prijavite nadležnoj komunalnoj službi i učestvujte u akcijama čišćenja vodotokova;
- Podignite električne uređaje na mjesto koje je sigurno;

- Vodite računa da vozila i poljoprivrednu mehanizaciju parkirate tako da je saobraćajnica – put do vašeg stana ili kuće uvijek slobodna za spasilačka vozila;
- Ukoliko gajite životinje, saznajte bezbjedna mjesta za njihovu evakuaciju, odnosno sami pripremite takva mjesta;
- Ne pregrađujte vodotoke kako biste pravili akumulaciju vode u ljetnjem periodu;
- Ne bacajte otpad i ne prekrivajte šahtove za odvod atmosferskih voda;
- Po mogućnosti pripremite džakove s pijeskom koje u slučaju nailaska poplave možete staviti na ulaz i zatvorite sva mjesta na kući kroz koja može da uđe voda;

- Planirajte da upoznate i ostale stanare u zgradi (susjednim kućama) sa opasnošću od poplava, preventivnim mjerama i postupcima zaštite i spašavanja;

- Preko sredstava informisanja pratite stanje i upozorenja o mogućoj poplavi.

MJERE SPAŠAVANJA

Kako postupati za vrijeme poplava?

Ako ste kod kuće:

- Pratite informacije putem radija, televizije i interneta radi adekvatnog informisanja;
- Nemojte dodirivati električne uređaje ako ste mokri ili stojite u vodi;
- Nemojte koristiti telefon, osim ako stvarno nije neophodan, jer time doprinosite rasterećenju telefonske mreže i linija potrebnih za organizaciju spašavanja i evakuacije;
- Obezbijedite vaš dom. Ako imate vremena, premjestite bitne stvari na sprat;
- Nosite odjeću i obuću koje štite od vode koja može biti kontaminirana;

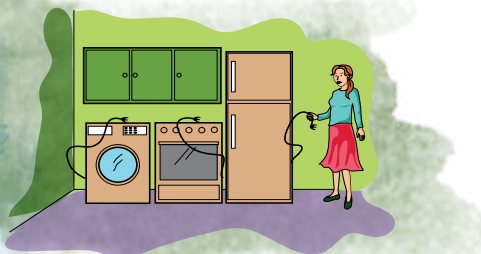
- Povećajte stepen lične higijene radi očuvanja vašeg zdravlja i sprečavanja epidemija;
- Ne pijte vodu sa slavine dok se ne uverite da je sigurna za upotrebu, jer u poplavljenim područjima voda za piće može biti zagađena. Do tada treba piti flaširanu, prokuvanu i dezinfikovanu vodu;

- Ukoliko niste u mogućnosti da napustite svoj dom idite do najvišeg sprata kuće i čekajte da dođu spasilački timovi. Uzmite pripremljene nužne stvari;
- Sarađujte sa spasilačkim ekipama prilikom evakuacije i spašavanja.

Ukoliko morate da napustite dom i evakuacija je neophodna pratite sljedeća uputstva:

- Isključite sve električne uređaje, isključite plin i isključite struju na glavnom prekidaču, čak i ako trenutno nema struje u vašem domu;

- Evakušite domaće životinje, a ako to nije moguće, oslobodite ih iz ograđenih i zatvorenih objekata;
- Ne zaboravite da ponesete lična dokumenta i neophodne lijekove, jer je moguće da ćete biti odsutni iz svog doma duži vremenski period;
- Nemojte, iz bilo kog razloga, prelaziti most ili ići pored rijeka, bujica, kosina i sl. Ne prelazite brzake i potoke, poplavni talas vas može povući sa sobom;
- Pažljivo pratite putokaze i sve druge informacije objavljene od strane nadležnih institucija;

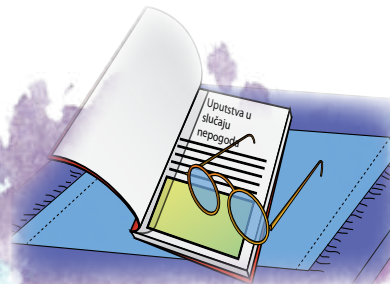
- Ne idite poplavljenim ulicama, podvožnjacima ili podzemnim prolazima. Voda može biti dublja i brža nego što izgleda, a nivo vode mogao bi uništiti i vaš automobil. U slučaju da vas poplavna voda opkoli, napustite vozilo i, ukoliko je moguće, pređite na neku višu tačku na tlu;
- Ako vozite ne blokirajte ulice i puteve. Oni su neophodni kako bi spasilački timovi nesmetano funkcionisali;

- Izbjegavajte područja gdje je procijenjeno da postoji rizik od pojave odrona i klizišta;

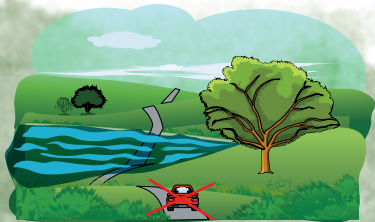

- Obratite pažnju na uputstva koja su donijele nadležne institucije. One rukovode u slučaju katastrofa izazvanih elementarnim nepogodama i drugim nesrećama i koordiniraju radom spasilačkih timova.

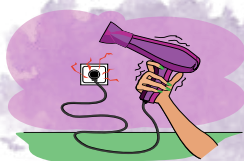
KAKO REAGOVATI NAKON POPLAVA?

- Budite pažljivi u područjima sa kojih se plavna voda povukla. Putevi su možda oštećeni i mogu se urušiti pod teretom automobila. Izbjegavajte područja za koja je procijenjeno da postoji rizik od pojave odrona i klizišta;

- Ostanite dalje od oborenih dalekovoda i njihovu lokaciju prijavite elektrodistribuciji;
- Izbjegavajte plavnu vodu – ona može biti zagađena muljem, uljima, benzinom ili neprečišćenim otpadnim vodama. Voda može biti i pod strujnim naponom od podzemnih kablova;
- Nemojte koristiti vodu sa česme sve dok njenu ispravnost ne potvrdi nadležna institucija i ne uzimate hranu koja je bila izložena poplavi. Voda i hrana mogu da budu zagađeni;

- Vratite se u svoje domove tek kada nadležni organi ukažu da je stanje bezbjedno;
- Budite pažljivi pri ulasku u zgrade/kuće zbog mogućih skrivenih oštećenja;
- Nemojte koristiti električne uređaje prije nego što ih električar provjeri;

- Držite se dalje od zgrada koje su okružene plavnim vodama. Ako morate ući, budite oprezni, možda postoje neka skrivena oštećenja, naročito u temeljima;
- Očistite i dezinfikujte sve površine koje su bile izložene poplavi;

- Ako pronađete uginule životinje obavezno obavijestite nadležne službe na telefonske brojeve 123 ili 112.

ZAPAMTITE!
ČAK I KADA SE PLAVNA VODA POVUČE,
OPASNOST I DALJE POSTOJI!

Budimo svjesni situacije koja nas može zadesiti – nema mjesta za strah i paniku ali je potrebno da pravilno reagujemo! Zaštita od poplava nije samo briga države i nadležnih službi, već i nas pojedinaca!

VAŽNI BROJEVI TELEFONA

{ **Evropski broj za hitne
slučajeve – 112**

{ **Policija – 122**

{ **Opštinske službe zaštite i
spašavanja – 123**

{ **Hitna medicinska pomoć -
124**

{ **Služba sigurnosti na moru
– 129**

INFORMACIJE O PROJEKTU

Brošura je pripremljena u sklopu projekta „Nepogode ne poznaju granice” koji ima za cilj jačanje kapaciteta institucija i službi iz Crne Gore i Albanije koje se bave zaštitom i spašavanjem i smanjenjem rizika od katastrofa, sa akcentom na zaštitu od poplava, kao i informisanje stanovništva o rizicima od poplava i ostalih nepogoda.

Dvogodišnji projekat se realizuje u Crnoj Gori i Albaniji, a glavne aktivnosti uključuju nabavku opreme za zaštitu od poplava i prognoziranje hidrometeoroloških prilika, treninge za predstavnike institucija i službi koje se bave zaštitom i spašavanjem i upravljanjem u slučajevima nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, prekogranične

pokazne vježbe, ažuriranje baze podataka poplava u regionu Skadarskog jezera, seminar o modelima dobre prakse kada je u pitanju zaštita od poplava i kampanju informisanja stanovništva o rizicima od poplava i smanjenju rizika od katastrofa.

Projekat realizuju FORS Montenegro, Direktorat za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore i Prefektura Skadar iz Albanije, a finansira Evropska unija u okviru Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020.

Za više informacija o projektu možete posjetiti veb-sajt www.forsmontenegro.org

Sadržaj ove brošure isključiva je odgovornost Direktorata za vanredne situacije MUP-a Crne Gore i Fondacije za razvoj sjevera Crne Gore - FORS Montenegro i ni na koji način se ne može smatrati da odražava stavove Evropske unije.

Projekat finansira Evropska unija

Ministarstvo unutrašnjih poslova
Direktorat za vanredne situacije

REPUBLIKA E SHQIPARISE
PROFECTURE OF JUDICIARY

MNE - ALB
IPA-PROGRAM PREKOGRANICNE SARADNJE
CRNA GORA - ALBANIJA 2014-2020